

ISSUE

KIJK OOK OP WWW.NPI.NL

INHOUD	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14
	Heeft u uw account al aangemaakt?	ABCD: Zorgberoepen in beweging	Inspanningstraining en fysieke activiteit bij licht en matig COPD	Samenwerking De Hoogstraat Revalidatie en NPi	Constraint Induced Movement Therapy (CIMT) na een beroerte	Managing the decline: physical therapy in frail elderly	Laat de NPi-service niet liggen!	Het NPi verhuist	E-learning versus traditionele cursussen	(Sport)fysiotherapeuten belangrijk voor sportblessurepreventie	Samenwerking Stichting Lymfologie Centrum Nederland (SLCN) en NPi	Nog plaats in het najaar

HEEFT U UW ACCOUNT AL AANGEMAAKT?

5500 COLLEGA'S GINGEN U VOOR !

Eenvoudig
blijblijven!

Alle leden KNGF en VvOCM toegang tot alle 10 thema's NPi-service

Leden van het KNGF en de VvOCM kunnen zonder kosten op de hoogte blijven van de meest relevante artikelen en inzichten uit het vakgebied. Dit kan doordat het KNGF en de VvOCM een abonnement hebben op de NPi-service.

Binnen het collectieve abonnement hebben alle leden onbeperkt toegang tot alle 10 thema's van de NPi-service.

DE NPi-SERVICE OMVAT PER THEMA

- per jaar 24 Nederlandstalige referaten van recente (inter)nationale wetenschappelijke artikelen, dus voor alle thema's samen 240 referaten per jaar;
- per artikel een vertaalslag naar de praktijk door één van de 26 thema-experts;
- 1 x per jaar een geaccrediteerde digitale toets gebaseerd op de referaten;
- 1 x per jaar een webcast door een thema-expert;
- voor het thema relevante nieuwsberichten, geselecteerd uit de dag- en weekbladen, zorgmedia en nieuwssites.

Bijblijven was nog nooit zo gemakkelijk!

Arbeid en
bedrijf

Bekken-
problematiek

Hart, vaat
en longen

Kinderen

Lymfologie
en oncologie

Musculo-
skeletaal

Neurologie

Ouderen

Psycho-
somatiek

Sportgezond-
heidszorg

www.npi.nl/kngf

www.npi.nl/vvocm

ABCD: Zorgberoepen in beweging

Ontwikkelingen in de maatschappij gaan snel; dat geldt voor technologie, wetenschap én voor de zorg. Vanwege die snelheid investeert het NPi continu in haar dienstverlening, om te zorgen dat u zo goed mogelijk kunt aansluiten op deze ontwikkelingen. Zo volgen wij voor u bijvoorbeeld de verwachtingen over de toekomstige zorgvraag die als basis dient voor de ontwikkelingen in zorgberoepen.

Recentelijk verscheen het rapport van de commissie Kaljouw: 'Naar nieuwe zorg en zorgberoepen: de contouren'. De commissie schetst in dit rapport de contouren van de zorg voor 2030 en de commissie beschrijft dat de zorg van de toekomst andere bekwaamheden vergt van de zorgprofessionals. Een belangrijk uitgangspunt van het rapport is dat niet de aandoening centraal staat, maar het functioneren, de veerkracht en de eigen regie van de betrokken burger/patiënt. Alle zorgprofessionals zullen werken vanuit de vraag: wat is nodig om het gewenste functioneren te herstellen?

Het rapport introduceert het ABCD-model voor een integrale en dynamische benadering van de Nederlandse zorg. Het voorziet in vier zorgvormen die aansluiten bij de verschillende zorgprofielen van burgers/patiënten.

In de komende periode wordt een nieuwe beroepen- en opleidingsstructuur vormgegeven, dat recht doet aan de hiervoor vereiste bekwaamheden. Het NPi volgt de ontwikkelingen op de voet en verwerkt deze in haar dienstverlening, net zoals we dat doen met andere ontwikkelingen, zoals het nieuwe beroepsprofiel voor fysiotherapeuten, het Nationaal Programma Preventie en de toepassing van technologie in de zorg. Zo zorgen wij ervoor dat u de snelle maatschappelijke ontwikkelingen gericht kunt volgen en er, daar waar u dat wenst, direct op kunt aansluiten.

Tinus Jongert, hoofdredacteur
Directeur NPi, Lector Gezonde Leefstijl
in een Stimulerende Omgeving,
De Haagse Hogeschool
tinus.jongert@npi.nl

A Voorzorg	Deze zorg richt zich op het bevorderen van een gezonde leefstijl voor de gehele Nederlandse bevolking; dit is een maatschappelijke aangelegenheid waarbij meerdere domeinen betrokken zijn: onderwijs, werk, buurt en zorg.
B Gemeenschapszorg	Uitgangspunt hierbij is: zoveel mogelijk zelf regelen in de buurt. Technologie speelt hierbij een grote rol en door 'foto's van de buurt', wijkscans, wordt duidelijk wat nodig is. Professionele ondersteuning of behandeling zijn beschikbaar waar nodig. Er is één goed bereikbaar en toegankelijk aanspreekpunt en een professioneel vangnet.
C Laag complexe zorg	Deze zorg is voor patiënten met een hoge mate van voorspelbaarheid van beloop en inzet van professionals, voor zowel acute als planbare zorg. Functioneren is het uitgangspunt. Technologie speelt een grote rol; zowel voor diagnostiek/behandeling als voor communicatie en informatievoorziening.
D Hoog complexe zorg	Zorg voor patiënten met een lage mate van voorspelbaarheid van de benodigde inzet en het beloop, waarbij continu wordt bijgesteld op grond van diagnostiek/observaties. Hierbij is er sprake van grote gezondheidsrisico's, maar ook hierbij blijft functioneren het uitgangspunt.

Issue is het relatiemagazine van het Nederlands Paramedisch Instituut (NPi). Met het NPi Scholingsprogramma (mei en november) vormt Issue (februari en september) een alternerende kwartaaluitgave. Oplage: 25.500 exemplaren. Beide uitgaven zijn ook te vinden op de website van het NPi: www.npi.nl

Redactie
Harm Askes
Marleen Buruma
Tinus Jongert
Frans Lanting
Frans de Meijer
Michael Schermer

Eindredactie
Gabriëlle Kuijer

Vormgeving
Idem Dito, Kampen

Contact
Postbus 1161
3800 BD Amersfoort
T 033 421 61 00
I www.npi.nl
E info@npi.nl
 twitter.com/paramedisch
 www.youtube.com/videosnpi

Scan de QR-codes in deze uitgave met een QR-reader op uw smartphone of tablet. Zo komt u rechtstreeks bij de juiste webpagina.

INSPANNINGSTRAINING EN FYSIEKE ACTIVITEIT BIJ PATIËNTEN MET LICHT EN MATIG COPD IN DE EERSTE LIJN

DR. ANNEMIEKE FASTENAU

CAPHRI School for Public Health and Primary Care, vakgroep Huisartsgeneeskunde, Universiteit Maastricht en Fysiotherapiepraktijk de Heerderrein, Maastricht
Docent NPi

De effectiviteit van longrevalidatie in de tweede en derde lijn bij patiënten met matig en ernstig Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) is evident. Longrevalidatie vermindert kortademigheid en verbetert de inspanningscapaciteit en de kwaliteit van leven. Het hier beschreven promotietraject bestudeerde de effectiviteit van een bewegprogramma voor patiënten met licht tot matig COPD in de eerste lijn. Het bewegprogramma is ontwikkeld door het KNGF in samenwerking met het NPi, met als doel de fysieke fitheid te verbeteren en om fysieke activiteiten in het dagelijks leven te stimuleren.

Een belangrijke praktische aanleiding van dit onderzoek was dat er in sommige regio's in Nederland al een implementatie van COPD-zorgprogramma's (inclusief het bewegprogramma) in de eerste lijn op gang was gekomen, ondanks het feit dat er nog geen wetenschappelijk bewijs bestond voor de effectiviteit in de eerste lijn.

Opzet

In de provincie Limburg is daarom een gerandomiseerde interventiestudie uitgevoerd bij patiënten met COPD GOLD I en II, kortademigheid en een fysiek inactieve leefstijl. Patiënten in de interventiegroep namen deel aan een vier maanden durend bewegprogramma uitgevoerd in eerstelijns fysiotherapiepraktijken. Het programma bestond uit conditietraining, krachtraining, ademhalingsoefeningen en adviezen over het verhogen van het fysieke activiteiten-

niveau in het dagelijks leven. De patiënten in de controlegroep ontvingen de gangbare zorg: adviezen over het verhogen het fysieke activiteitsniveau en een pseudo-training in de eerstelijns fysiotherapiepraktijken. Deze pseudo-training bestond uit 'conditietraining' op een loopband en een fiets op zodanige lage intensiteit dat er geen fysiologische trainingsprikkel verwacht kon worden.

De primaire uitkomstmaat was de functionele inspanningscapaciteit na vier maanden, gemeten met de zes minuten wandeltest (6MWT). Secundaire uitkomstmaten waren perifere spierkracht, fysieke activiteiten in het dagelijks leven (gemeten met een activiteitenmonitor (Dynaport)), kwaliteit van leven, Medical Research Council (MRC) dyspneu score en het globaal ervaren effect van de behandeling. Na zes maanden volgde een follow-up meting.

Resultaten

De patiënten bleken bij aanvang van de studie een matige tot goede conditie te hebben, de gemiddelde wandelafstand bedroeg 96% van de voorspelde waarde. Opvallend was wel dat tijdens de test 16% van de patiënten een zuurstofsaturatie beneden de 90% had. Het bewegen in het dagelijks leven was slecht: het activiteitsniveau kon geclassificeerd worden als 'sedentair' en 'laag-actief'. Er bleek een zwakke correlatie te zijn tussen conditie en het dagelijks bewegen, oftewel 'kunnen' blijkt bij deze categorie patiënten niet hetzelfde te zijn als 'doen'.

De interventie bleek effectief te zijn in het verbeteren van de inspanningscapaciteit. De 6MWT verbeterde in beide groepen, maar significant meer in de interventiegroep. Verder werden er significante verbeteringen gevonden in bepaalde onderdelen van de spierkracht, maar niet in kortademigheid of kwaliteit van leven (op één onderdeel na). Ook wat betreft het bewegen in het dagelijks leven werden er geen significante verschillen gevonden tussen beide groepen, echter na zes maanden was er wel een tendens te zien dat de interventiegroep

het beter deed. Het globaal ervaren effect van de behandeling werd bij beide groepen erg hoog gescoord.

De conclusie is dat het mogelijk blijkt te zijn om een dergelijke behandeling in de eerste lijn uit te voeren, door samenwerking tussen huisartspraktijken en fysiotherapiepraktijken.

Het programma is effectief in het verbeteren van de fysieke fitheid. Het beweggedrag zou wellicht nog meer veranderd kunnen worden door het inbedden van meer trainingsmodaliteiten die alledaagse bewegingen incorporeren (buiten lopen en fietsen) en het toevoegen van feedbackmiddelen, zoals een stappenteller of een activiteitenmeter.

Uitkomsten van dit onderzoek worden geïmplementeerd in de module COPD van de bewegprogramma's en in de NPi-cursus 'COPD en astma'.

SAMENWERKING DE HOOGSTRAAT REVALIDATIE EN NPi BRENGT INNOVATIEVE KENNIS IN DE PRAKTIJK

MARLEEN BURUMA

Coördinator
deskundigheidsbevordering NPi
Fysiotherapeut

Het NPi en De Hoogstraat Revalidatie werken reeds langere tijd samen; het revalidatiecentrum is al jaren gastheer voor de praktijkdagen van de NPi-cursussen 'Neurorevalidatie' voor fysiotherapeuten, ergotherapeuten of verpleegkundigen. Bovendien werd vanuit het Kenniscentrum Revalidatiegeneeskunde Utrecht, zie hieronder, van 2008 tot 2012 het doelmatigheidsonderzoek FIT-Stroke uitgevoerd. Na publicatie van de onderzoeksresultaten in het British Medical Journal, hebben het Kenniscentrum en het NPi gezamenlijk de scholing 'Circuittraining na een beroerte' ontwikkeld. Deze scholing heeft reeds enkele malen succesvol plaatsgevonden.

Kenniscentrum Revalidatie-geneeskunde Utrecht

De Hoogstraat Revalidatie werkt samen met het UMC Utrecht Hersencentrum aan het vergroten van kennis over en de verbetering van de behandeling in de revalidatie. De gezamenlijke activiteiten in wetenschappelijk onderzoek en innovatie hebben zij ondergebracht in het Kenniscentrum Revalidatie-geneeskunde Utrecht, onder leiding van

Afgelopen juli ondertekenden De Hoogstraat Revalidatie en het Nederlands Paramedisch Instituut (NPi) een samenwerkingsovereenkomst. Doel van deze overeenkomst is dat innovatieve kennis in de zorg, voornamelijk op het gebied van neurorevalidatie, via cursussen ter beschikking komt van zorgprofessionals.

hoogleraar revalidatiegeneeskunde prof. dr. Anne Visser-Meily.

Van onderzoek naar praktijk

Het Kenniscentrum en het NPi vinden elkaar in de gezamenlijke wens om zorgprofessionals in de revalidatie te bedienen met state of the art kennis binnen de revalidatie; zowel theorie als praktijk. Het Kenniscentrum levert de onderzoeksresultaten, de inhoud en zo nodig de docenten en staat zo garant voor de inhoudelijke kwaliteit; het NPi is verantwoordelijk voor de gehele organisatie en de onderwijskundige begeleiding.

Psychologische factoren bij revalidatie

Het eerste project binnen deze nieuwe samenwerking is de ontwikkeling en uitvoering van een scholing die voortkomt uit het grote Restore4Stroke-onderzoek. Uit dit onderzoek komt naar voren dat naast

factoren zoals leeftijd, geslacht en de ernst van het letsel, ook psychologische factoren zoals passieve coping en ziektecognities een grote rol spelen bij kwaliteit van leven na een beroerte.

Deze cursus, met als titel 'Iedereen is anders: omgaan met psychologische factoren van CVA-patiënten tijdens de revalidatie', heeft als doel: bewustwording van het belang van psychologische factoren en de rol die deze spelen bij de dagelijkse revalidatie; ze leren herkennen en ermee leren omgaan in de dagelijkse revalidatiepraktijk, zonder deze factoren te willen veranderen.

De cursus bestaat uit een e-learning module en twee bijeenkomsten. Elke deelnemer kan de e-learning module individueel doorlopen. Tijdens de face-to-face bijeenkomsten wordt aan de hand van casuïstiek en rollenspelen geoefend.

UMC Utrecht
Hersencentrum

Kenniscentrum Revalidatiegeneeskunde Utrecht

Revalidant van De Hoogstraat werkt mee aan landelijk onderzoek naar training van armfunctie van mensen met een CVA met behulp van games. Fotoğraf: Steven Snoep.

CONSTRAINT INDUCED MOVEMENT THERAPY (CIMT) NA EEN BEROERTE

DR. RINSKE NIJLAND

Ergotherapeut en bewegingswetenschapper, Reade Revalidatie Amsterdam
Docent NPi

In het EXPLICIT-stroke onderzoek is de effectiviteit onderzocht van een gemodificeerde vorm van Constraint Induced Movement Therapy (CIMT) tijdens de eerste weken na een beroerte (www.explicit-stroke.nl). Voor dit onderzoek zijn 58 patiënten onderzocht; 29 patiënten ontvingen CIMT en 29 ontvingen reguliere fysio- en/of ergotherapie. Hiermee is EXPLICIT wereldwijd het grootste onderzoek naar de effectiviteit van CIMT in de eerste weken na een beroerte.

De positieve resultaten van het Explicit stroke onderzoek geven aanleiding voor deze nieuwe NPi-cursus 'Constraint Induced Movement Therapy (CIMT) na een beroerte'. Dankzij een ZonMw-subsidie kunt u deze cursus in het voorjaar van 2016 volgen tegen een gereduceerd tarief. Zie de NPi-cursuskalender op www.npi.nl

De resultaten van het onderzoek waren positief: er werden significante en klinisch relevante verschillen gevonden voor de arm-handvaardigheid 8 en 12 weken na de beroerte bij patiënten die CIMT ontvingen. Deze positieve resultaten geven aanleiding om CIMT zo breed mogelijk in Nederland te implementeren in ziekenhuizen, verpleeghuizen en revalidatiecentra.

Nieuwe cursus CIMT in 2016

In het kader van die implementatie organiseert het NPi in het voorjaar van 2016 twee keer een CIMT-cursus. Dankzij een subsidie van ZonMw kan het NPi deze twee edities voor een gereduceerd tarief aanbieden. De cursus bestaat uit een volledige dag over de theorie en de praktijk van CIMT en over het

meten van de uitkomsten, alsmede uit een terugkommiddag waarbij de opgedane ervaringen uit de praktijk met elkaar worden besproken.

De cursus is bedoeld voor fysio- en ergotherapeuten die werkzaam zijn met CVA-patiënten en wordt verzorgd door de leden van het EXPLICIT-stroke onderzoeksteam (prof. dr. Gert Kwakkel, dr. Erwin van Wegen, dr. Rinske Nijland), aangevuld met docenten die CIMT dagelijks in de praktijk toepassen (drs. Han Franck en dr. Janne Veerbeek).

Referentie: Kwakkel G, Veerbeek JM, van Wegen EE, Wolf SL. Constraint-induced movement therapy after stroke. *Lancet Neurol.* 2015 Feb;14(2):224-34.

advertentie

Fysio4deel: inkoopnetwerk voor fysiotherapeuten

Fysio4deel is gratis en zonder verplichtingen

Fysio4deel is een gratis netwerk voor ondernemende fysiotherapeuten. Het netwerk heeft op basis van schaalvoordeel interessante inkoopvoordelen kunnen afspreken voor alle aangesloten fysiotherapeuten. Voordelen op het gebied van scholing, verzekeringen, kantoorartikelen, trainingsapparatuur en vele andere praktijkbenodigdheden.

Wij zijn voortdurend bezig om uw voordeel verder te vergroten; uw goede maar ook slechte ervaringen met bestaande of nieuwe leveranciers hebben wij nodig!
Mail uw ervaringen naar info@fysio4deel.nl

Sluit u nu aan bij Fysio4deel en maak direct gebruik van de vele schaalvoordelen.

www.fysio4deel.nl

Amsterdamseweg 43
3812 RP AMERSFOORT
E-mail: info@fysio4deel.nl
Telefoon: 033 463 72 20

MANAGING THE DECLINE: PHYSICAL THERAPY IN FRAIL ELDERLY

DR. NIENKE M. DE VRIES

Onderzoeker/fysiotherapeut
Dit onderzoek is uitgevoerd
bij het Radboudumc, Scientific
Institute for Quality of
Healthcare (IQ healthcare)
Docent NPi

Het aantal ouderen in onze samenleving neemt toe en deze stijging heeft haar hoogtepunt nog niet bereikt. Ouderen hebben veelal te maken met meerdere problemen, waarbij lichamelijke klachten vaak leiden tot een gebrek aan initiatief en tot eenzaamheid. Er ontstaat een vicieuze cirkel, waardoor de oudere steeds meer afhankelijk wordt van zorg. Het doel van het promotietraject van Nienke de Vries was om meer inzicht te krijgen in de factoren die belangrijk zijn voor de fysiotherapeutische behandeling van kwetsbare ouderen met problemen in mobiliteit en om een behandelstrategie (Coach2Move) op dit gebied te ontwikkelen en evalueren. Daarnaast heeft dit promotietraject geresulteerd in een meetinstrument om kwetsbaarheid in de fysiotherapiepraktijk te kunnen meten en evalueren: de Evaluative Frailty Index for Physical activity (EFIP).

De Coach2Move-strategie is ontwikkeld op basis van twee systematische literatuurstudies en expertconsultatie. Klinisch redeneren vormt het uitgangspunt van de strategie. Daarnaast is er onder andere een sterke focus op het vergroten van de lichamelijke activiteit en het bereiken van persoonlijke doelen.

Coach2move aanpak

De Coach2move aanpak wordt uitgevoerd door geriatriefysiotherapeuten. Zij worden geschoold om stap voor stap de problemen in kaart te brengen. Met de oudere wordt een plan van aanpak opgesteld waarin

centraal staat zelf weer lichamelijk actief te worden. We hebben een Randomized Controlled Trial (RCT) uitgevoerd waarbij de Coach2Move-strategie, gegeven door een geriatriefysiotherapeut, is vergeleken met reguliere fysiotherapie. Verspreid over Nederland participeerden dertien fysiotherapiepraktijken in dit onderzoek. In de deelnemende praktijken kwamen alle ouderen met mobiliteitsproblemen (problemen met lopen en verplaatsen) in aanmerking voor deelname, ook ouderen met multi-morbiditeit. Alleen ouderen met ernstige cognitieve beperkingen en ouderen in de palliatieve fase van ziekte werden uitgesloten van deelname. Iedere oudere die zich met een nieuwe indicatie aanmeldde voor fysiotherapie werd door de deelnemende praktijk gevraagd om te participeren in dit onderzoek.

Resultaten

In totaal hebben 130 ouderen deelgenomen aan dit onderzoek. De gemiddelde leeftijd bedroeg 78,5 jaar. De resultaten van deze studie laten zien dat de ouderen die behandeld zijn volgens de Coach2Move-strategie na zes maanden meer lichamelijk actief en (gemeten met de EFIP) minder kwetsbaar

waren dan ouderen die reguliere fysiotherapie hebben gehad. Beide groepen verbeterden significant in mobiliteit. Er zijn geen verschillen gevonden in valincidenten, maar het percentage patiënten dat te maken kreeg met ernstige incidenten (bezoek aan het ziekenhuis of eerste hulp, tijdelijk verblijf of opname in verpleeghuis of verzorgingstehuis) was groter in de reguliere fysiotherapie-groep. Dat gold ook voor het percentage patiënten dat overleed tijdens de studieperiode. De grotere effectiviteit van Coach2Move ging daarnaast gepaard met een afname van de kosten; zowel het gemiddeld aantal behandelingen fysiotherapie als de totale zorgkosten (eerstelijnszorg, ziekenhuiszorg, thuiszorg, zorg in een verzorgings- of verpleeghuis, pijnmedicatie en hulpmiddelen) waren significant lager in de Coach2Move-groep.

We kunnen concluderen dat ouderen met mobiliteitsproblemen in staat zijn om op een veilige manier hun activiteitsniveau in hun eigen leefomgeving te verbeteren en hun kwetsbaarheid daardoor te verminderen. Een patiëntgerichte aanpak bleek bovendien de kosteneffectiviteit te verbeteren.

Beste hotel van Nederland

HOTEL PAPENDAL

DE TROTSE WINNAAR

PAPENDAL
HOTEL EN CONGRESCENTRUM

Arnhem, Tel. 026 - 483 79 11
info@papendal-hotel.nl
www.papendal.nl

LID VAN KNGF OF VVOCM? LAAT DE NPI-SERVICE NIET LIGGEN!

Activeer nu uw gratis account op
www.mijnnpi.nl

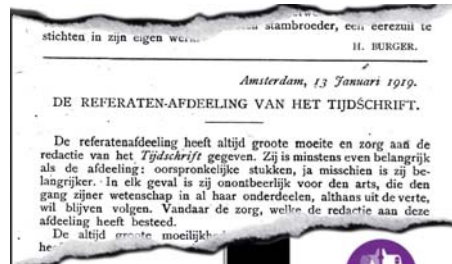
FRANS DE MEIJER
Hoofd Wetenschappelijke
Informatie NPi

Als fysio- of oefentherapeut kunt u eenvoudig en zonder kosten bijblijven op uw (deel)vakgebied. Als u lid bent van het KNGF of de VvOCM, dan heeft u namelijk toegang tot alle tien thema's van de NPi-service, met in totaal 240 referaten per jaar.

Dat referaten belangrijk zijn om uw wetenschappelijke kennis bij te houden ("misschien wel belangrijker dan oorspronkelijke stukken") schreef prof. dr. Gérard van Rijnbeek al in een redactioneel commentaar in het NTvG in 1919. Een referaat bevat dezelfde essentiële kenmerken als een regulier wetenschappelijk artikel (inleiding, methode, resultaten, discussie, conclusie), maar is veel beknopter en dus sneller te lezen. De referaten in de NPi-service zijn (op een enkele uitzondering na) daarnaast ook geschreven in het Nederlands, wat de leesbaarheid bij internationale artikelen veelal ten goede komt. Kijk op www.npi.nl/voorbeeldreferaten voor enkele recente voorbeelden.

Referaten: theorie én praktijk

De NPi-vakreferenten selecteren samen met erkende thema-experts¹ recente onderzoeksartikelen uit internationale toptijdschriften betreffende de tien thema-gebieden van de NPi-service. De thema-expert vult bovendien het referaat van de vakreferent aan met een vertaalslag naar de praktijk. Deze schakel tussen theorie (onderzoek) en praktijk (behandeling) is een absolute meerwaarde van de NPi-service.

Webcasts en toetsen

Maar er is meer. Naast de referaten heeft u ook toegang tot minimaal tien webcasts². Tevens kunt u als abonnee van de NPi-service voor elk thema jaarlijks een geaccrediteerde e-toets maken. U blijft hiermee uitstekend op de hoogte van de laatste stand van zaken binnen uw vakgebied.

Activeer nu

Als lid van het KNGF of de VvOCM heeft u gratis en onbeperkt toegang tot de NPi-service. Maak nu eenvoudig uw account aan op www.mijnnpi.nl om uw NPi-service abonnement mét referaten, webcasts en toetsen te activeren.

Kijk op www.npi.nl/kngf of www.npi.nl/vvocm voor meer informatie en bekijk in een korte videoclip hoe u in een paar klikken uw account aanmaakt.

En bent u geen KNGF- of VvOCM-lid? Dan kunt u voor € 50,- per jaar een thema-abonnement nemen in de NPi-shop (www.npishop.nl). Ieder volgend thema-abonnement kost u slechts € 40,- per jaar.

[1] Een overzicht van de thema-experts treft u aan op www.npi.nl/npi-service/overzicht-npi-thema-experts.

[2] Een overzicht van de huidige webcasts vindt u op www.npi.nl/npi-service/overzicht-webcasts.

Arbeid en
bedrijf

Bekken-
problematiek

Hart, vaat
en longen

Kinderen

Lymfologie
en oncologie

Musculo-
skeletaal

Neurologie

Ouderen

Psycho-
somatiek

Sportgezond-
heidszorg

HET NPi VERHUIST OM HET NIEUWE WERKEN TE FACILITEREN

FRANS DE MEIJER

Hoofd Wetenschappelijke
Informatie NPi

Het NPi wil zo goed mogelijk inspelen op uw kennisbehoeften. Dat vraagt om ontwikkeling en innovatie en daarom is het NPi continu in beweging. Dit vraagt het een en ander van de medewerkers en het stelt ook andere eisen aan de organisatie van het werk en aan de bedrijfsruimte van het NPi. Daarom gaat het NPi verhuizen.

In den beginne... heette het NPi nog 'Stichting Wetenschap en Scholing Fysiotherapie' (SWSF). Het kantoor was toen, in 1980, gevestigd in een statige villa aan de Johan van Oldenbarneveltlaan in Amersfoort. Medio 1995 werd SWSF omgevormd tot het paramedisch brede NPi en in 1998 verplaatste het NPi zich naar de huidige locatie, het Amersfoortse bedrijvenpand 'de Eemhorst' aan de Amsterdamseweg 16. Sindsdien is er veel veranderd. Het NPi heeft een andere focus gekregen en de dienstverlening is gemoderniseerd. Zo is life long learning geïntroduceerd, met doorlopende leerlijnen in tien themagebieden, en de NPi-service is tot stand gekomen.

Het Nieuwe Werken

Het NPi groeit mee met haar tijd en de organisatie is de afgelopen tien jaar gaan werken volgens de principes van 'Het Nieuwe Werken' (HNW): een visie op effectiever en efficiënter werken die met name geschikt is voor kenniswerkers. Naast toepassing van nieuwe technologieën (e-learning en webcasts), flexibele werkwijzen (thuis of op locatie werken) en

andere samenwerkingsvormen (het werken als netwerkorganisatie, het loslaten van de klassieke afdelingenstructuur), heeft dit natuurlijk ook gevolgen voor de eisen aan de werkomgeving. Daarbij vraagt een verandering in de bedrijfscultuur ook om een andere bedrijfsruimte en het NPi heeft behoefte aan een uitstraling die meer recht doet aan het imago van de organisatie.

Berkenweg 7

Reden genoeg voor een 'upgrade'. Deze vonden wij in de Berkenweg 7 (op 500 meter afstand van het centraal station van Amersfoort). Deze locatie is geschikt voor HNW: geen individuele werkkamers, maar een prettige werkvloer met flexwerkplekken, belkamers, gespreksruimten en een scrum-ruimte voor efficiënt vergaderen. Als het NPi zelf de scholing geeft 'Aandacht voor de werkplek', dan spreekt het voor zich dat ook de eigen werkplek aandacht krijgt. De nieuwe locatie is dan ook voorzien van ergonomisch (individueel

verstelbaar) meubilair, waaronder zit-/sta-bureaus, verstelbare monitorarmen, goede bureaustoelen en -krukken, centrale printers en zitjes voor informeel overleg. Hiermee wordt de noodzakelijke afwisseling in werkhouding (zitten, staan, lopen) zo optimaal mogelijk gefaciliteerd om de vitaliteit van de werknemers te bevorderen en sedentair gedrag te verminderen.

Vanaf 16 november 2015 ontvangen wij u graag in een nieuw en fris ingerichte locatie op de begane grond van het bedrijfsverzamelgebouw aan de Berkenweg 7 in Amersfoort. Onze contactgegevens blijven ongewijzigd:

Postbus 1161, 3800 BD Amersfoort
Tel.: 033 421 61 00
E-mail: info@npi.nl
www.npi.nl

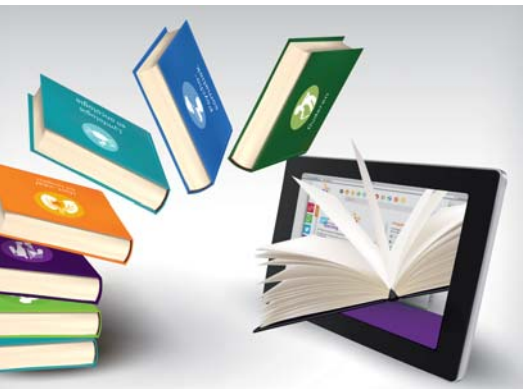

E-LEARNING VERSUS TRADITIONELE CURSUSSEN U VRAAGT, WIJ DRAAIEN...

HARM ASKES

Hoofd Deskundigheidsbevordering
NPI

Het NPi kiest namelijk niet voor ofwel e-learning ofwel de traditionele cursussen, maar biedt steeds meer verschillende onderwijsvormen aan, waaruit u als deelnemer uw keuze bepaalt. We zetten bijvoorbeeld meerdere cursussen uit het traditionele NPi-cursuspakket om naar e-learning modules, waarbij we beide vormen aanbieden en u uw voorkeur kunt volgen.

Ook zijn meerdere cursussen geschikt voor een combinatie van e-learning en de traditionele cursusvorm. Zo bestaat de masterclass 'Casuïstiek COPD' uit twee delen. Met webcasts bereiden de deelnemers zich in hun eigen tijd voor; de webcasts bespreken aan de hand van casussen de basisprincipes van de interpretatie van het longfunctieonderzoek, spierfunctieonderzoek en maximale inspanningsonderzoek. Tevens krijgen de deelnemers op basis van de webcasts een huiswerkopdracht. Het tweede deel van deze masterclass vindt in kleine groepen plaats, waarbij de deelnemers de casussen onder begeleiding van experts bespreken. Deze opzet combineert het beste van de digitale en de analoge wereld. De deelnemers waarderen deze opzet met een 8,1. Bovendien vinden ze deze masterclass unaniem een aanrader voor collega's.

De voordelen van e-learning zijn duidelijk: je kunt leren waar en wanneer je wilt, in je eigen tempo en zonder reiskosten; cursusaanbieders hoeven geen ruimtes en docententeams te huren en geen lesmateriaal te laten drukken; leerstof is altijd beschikbaar met vele fraaie technische mogelijkheden en kan relatief simpel actueel worden gehouden. Natuurlijk hebben traditionele cursussen ook voordelen. Dat betreft met name de directe interactie tussen docenten en cursisten, en tussen cursisten onderling. Ook voor het trainen van vaardigheden met directe supervisie van experts of het toepassen van kennis in casuïstiek lijken de traditionele cursusvormen vooralsnog de voorkeur te hebben. U kunt profiteren van alle voordelen.

Een ander voorbeeld betreft de nieuwe cursus 'Iedereen is anders: omgaan met psychologische factoren van CVA-patiënten tijdens de revalidatie'. Deze cursus (een samenwerkingsproject met De Hoogstraat, zie ook pagina 5) bestaat uit een e-learning gedeelte (webcast – theorie – huiswerkopdracht) en twee cursusbijeenkomsten.

In bepaalde gevallen is het handig om alleen e-learning modules aan te bieden. Dit geldt bijvoorbeeld bij uitgebreide lesstof waar eigen leerroutes uitgestippeld kunnen worden. Zo heeft het NPi onlangs deel 1 van de module 'Evidence-based handelen: u weet waar u voor staat' online geplaatst. Elk hoofdstuk bestaat uit een uitgebreide webcast waarin de stof wordt samengevat, een kennisdeel en een workshop-opdrachtendeel. Door de workshop-opdrachten, de toetsvragen, de koppeling met referaten van de NPi-service en de uitgebreide toelichting op de antwoorden verkrijgt u stapsgewijs vaardigheden in het kritisch beoordelen van effectonderzoek en het verantwoord toepassen in uw eigen professionele handelen.

Het NPi investeert veel om cursussen op meerdere manieren aan te bieden, waarbij u als deelnemer steeds meer keuzemogelijkheden krijgt en dus zelf bepaalt wat u de prettigste manier vindt om cursussen te volgen. Wij volgen uiteraard nauwgezet de evaluaties van alle NPi-cursussen en zorgen ervoor dat het NPi-cursusaanbod zowel qua inhoud als qua vorm direct blijft aansluiten bij uw wensen. Dus: u vraagt, wij draaien ...

Heeft u vragen of suggesties?

Graag! Mail uw bericht naar harm.askes@npi.nl

Gezocht:

Voor de nieuwe met 42 punten geaccrediteerde e-learning module 'Evidence-based handelen: u weet waar u voor staat. Deel 1: Inleiding en Critical Appraisal of a Paper (CAP)' zoeken wij 5 fysiotherapeuten of oefentherapeuten die deze module in oktober gratis willen maken.

Deel 1 is ingedeeld in 6 kleinere delen:

Kennisdeel 1.A: Evidence-based

handelen, opstellen zoekvraag en PICO

Kennisdeel 1.B: Relevante vormen van onderzoek

Kennisdeel 1.C: Zoeken in databanken

Kennisdeel 1.D: Selectie van documenten

Kennisdeel 1.E: Wat betekenen de resultaten voor mijn patiënt?

Kennisdeel 1.F: Doel en format van een Critically Appraised Paper (CAP)

De tijdsinvestering is ongeveer 40 uur. Als tegenprestatie vragen wij u om uw ervaringen bij het maken van deze e-learning module met ons te delen.

Interesse? Mail naar harm.askes@npi.nl

(SPORT)FYSIOTHERAPEUTEN BELANGRIJK VOOR SPORTBLESSUREPREVENTIE

CASPER DIRKS

Programma Manager

Werk & Vrije tijd VeiligheidNL

Het aantal sportblessures in Nederland is in 2013 gestegen tot 4,5 miljoen blessures per jaar, waarvoor in 1,9 miljoen gevallen medische behandeling gezocht werd, zo blijkt uit cijfers van VeiligheidNL. Knieblessures kwamen het meeste voor en 69% van de sportblessures ontstond plotseling. Tijdens hardlopen was de kans op een blessure het grootst, terwijl veldvoetbal in 2013 verantwoordelijk was voor de meeste sportblessures. Gezien de hoge incidentie is het belangrijk om aandacht te besteden aan blessurepreventie. Bekend is dat sporters het meest open staan voor informatie over blessurepreventie wanneer ze een blessure hebben opgelopen.

(Sport)fysiotherapeuten zijn de meest geraadpleegde behandelaars voor sportblessures; in 2013 behandelden (sport)fysiotherapeuten ruim 1,1 miljoen sportblessures. Hierbij betrof het 7,3 miljoen behandelingen. De (sport)fysiotherapeuten spelen dus een belangrijke rol bij blessurepreventie, zowel betreffende informatievoorziening als preventieve oefenprogramma's.

Behoeftetepeiling onder (sport)fysiotherapeuten

Om de behoefte aan voorlichtingsmateriaal bij (sport)fysiotherapeuten te verkennen, heeft VeiligheidNL in 2014 een focusgroepgesprek gehouden met zeven sportfysiotherapeuten en een workshop met veertig (sport)fysiotherapeuten tijdens het Fysiocongres. Hieruit blijkt dat (sport)fysiotherapeuten het geven van voorlichting belangrijk vinden en dat zij hierbij een rol willen spelen onder meer om recidieve blessures te voorkomen. Ook zien (sport)fysiotherapeuten voor zichzelf een rol bij het geven van voorlichting aan trainers en verenigingen.

Behoeftte aan voorlichtingsmateriaal

Het is belangrijk dat er voorlichtingsmateriaal voor (sport)fysiotherapeuten en sporters beschikbaar is passend binnen universele en selectieve preventie, zoals PowerPoint-presentaties (sport algemeen en sportspecifiek) en digitaal (film)-materiaal.

Sportblessurepreventie in opleidingen

(Sport)fysiotherapeuten hebben begin dit jaar kennis kunnen maken met de beschikbare informatie over sportbles-

surepreventie via informatiebrochures van VeiligheidNL en de NVFS. Alle praktijken die bij het KNGF zijn aangesloten, hebben deze informatie ontvangen. Materialen zijn te bestellen via www.veiligheid.nl.

Binnen de masteropleiding Sportfysiotherapie van Avans+/NPi is de effectiviteit van sportblessurepreventie een belangrijk onderwerp. Diverse deelnemers hebben van dit onderwerp hun thesisonderwerp gemaakt en zijn op een sportblessurepreventieprogramma voor een specifieke sport afgestudeerd.

Op dit moment verkennen het NPi en VeiligheidNL hoe zij gezamenlijke activiteiten over sportblessurepreventie binnen het huidige scholingsaanbod nog beter op elkaar kunnen laten aansluiten. Hierbij wordt onder andere gedacht aan een cursus 'Sportblessurepreventie' voor niet-masterstudenten. Het NPi besteedt binnen haar cursussen ook specifiek aandacht aan zorggerelateerde preventie, hierbij wordt op basis van een grondige analyse een individueel blessurepreventief oefenprogramma aangeboden.

Voor meer informatie:

www.voorkomblessures.nl.

Meer informatie over de masteropleiding Sportfysiotherapie en de NPi-cursussen in het themagebied Sportgezondheidszorg treft u aan in de cursuskalender op www.npi.nl

juiste begeleiding
naar slim sporten?

voorkomblessures → nl

SAMENWERKING STICHTING LYMFOLOGIE CENTRUM NEDERLAND (SLCN) EN NPi

Nieuw aanbod
door samenwerking

AD HENDRICKX

fysiotherapeut, teamleider Huid-
ergo en fysiotherapie en diëtetiek
ziekenhuis Nij Smellinghe, Drachten

Foto bron: Ziekenhuis
Nij Smellinghe, Drachten

Rond 1995 startte ziekenhuis Nij Smellinghe in Drachten met de eerste (poli)klinische onderzoeks- en behandeltrajecten van patiënten met lymfoedeem. Inmiddels is Nij Smellinghe erkend als hét tertiaire diagnostiek- en behandelcentrum van Nederland en weten steeds meer patiënten en zorgverleners dit centrum te vinden. Omdat lymf- en lipoedeem op de kaart staan en het aantal kwalitatief goede aanbieders van onderwijs is toegenomen, heeft het SLCN-bestuur besloten de eigen onderwijsactiviteiten te vervangen door een samenwerking met het NPi.

Al snel na de start in 1995 werd duidelijk dat onderzoek en onderwijs onmisbare elementen zijn om de zorg op een hoogwaardig niveau te kunnen bieden en om deze door te kunnen ontwikkelen. Hiertoe is, vanuit een grote inhoudelijke passie en betrokkenheid, in 1998 in Nij Smellinghe de Stichting Lymfologie Centrum Nederland (SLCN) opgericht met als doel kennis en ervaring omtrent lip- en lymfoedeem te verzamelen en ter beschikking te stellen aan hen die te maken hebben met lymfologische aandoeningen en lymfoedeem in het bijzonder, waaronder patiënten (organisaties) en hulpverleners. Opbrengsten van het onderwijs kwamen ten gunste van onderzoek en ontwikkeling.

De afgelopen 17 jaar heeft de SLCN voor vele groepen professionals onderwijs verzorgd, onder meer voor huidtherapeuten, oedeemfysiotherapeuten, verpleegkundigen, bandagisten en medici. Hierbij verschoof de focus steeds meer van competenties nodig voor basiszorg naar competenties die toereikend zijn voor hoogcomplexiteit. Inmiddels staan lymf- en lipoedeem meer op de kaart en is het aantal kwalitatief goede aanbieders van onderwijs toegenomen. Reden voor het bestuur van de SLCN om zich te (her)oriënteren op de toekomst.

Samenwerking

Samenwerking op het terrein van onderwijs met het NPi, de grootste aanbieder van bij- en nascholing voor paramedici in Nederland, is voor het SLCN-bestuur een logische keuze. De inhoudelijke kwaliteit van het onderwijs is geborgd door de integratie van de SLCN met het Expertisecentrum voor lymfovasculaire geneeskunde (ECL). Alle docenten staan volop in de praktijk en zijn daarnaast vaak betrokken bij nationaal en internationaal georiënteerd onderzoek. Het NPi staat garant voor de inbedding van het onderwijs gericht op lymf- en lipoedeem in een breed expertveld van onder andere oncologie, voor een perfecte organisatie en mogelijkheden voor multidisciplinair gericht onderwijs.

Cursussen

Inmiddels is de eerste cursus gericht op zelfmanagement een feit (www.npi.nl/zelfmanagement) en staan de volgende cursussen in de steigers:

- Lipoedeem
- Masterclass 'Lymfologie en genetica', door het team van het St. George's University Hospital in Londen.

Gezien de vele en herhaalde vragen omtrent 'meeloopdagen' in het ECL worden ook hiertoe de mogelijkheden onderzocht.

Meer informatie:

www.slcn.nl

STICHTING LYMFOLOGIE CENTRUM NEDERLAND

www.npi.nl/zelfmanagement

www.nijsmellinghe.nl/195/expertisecentrum-voor-lymfo-vasculaire-geneeskunde

nij smellinghe
Expertisecentrum voor Lymfovasculaire
Geneeskunde – Drachten

NPI-CURSUSSEN WAARBIJ DIT NAJAAR NOG PLAATS IS

Wees er snel bij!

Alle informatie over onderstaande NPi-cursussen en het inschrijfformulier vindt u in de cursuskalender op www.npi.nl

SEPTEMBER

OSTEOPOROSE: PREVENTIE, BEHANDELING EN BEGELEIDING

- 29 september (incl. avondprogramma) en 30 september 2015 te Oosterbeek

OKTOBER

MASTERCLASS 'NEW DIRECTIONS AND INSIGHTS IN THE TREATMENT OF LYMPHOEDEMA' (NIEUW!)

- 3 oktober 2015 te Wolfheze

HARTFALEN (VOOR TWEEDELIJNS FYSIOTHERAPEUTEN)

- 9 en 10 oktober 2015 te Wolfheze

BEHEERSMODELSCHOLING – IN GESPREK OVER GOEDE ZORG

- 10 oktober, 7 november en 12 december 2015 te Hoevelaken

VERVOLGCURSUS 'MOTIVERENDE GESPREKSVOERING'

- 21-22 oktober 2015 te Venlo
- 26-27 oktober 2015 te Delft

MOTIVERENDE GESPREKSVOERING BIJ MENSEN MET EEN CHRONISCHE AANDOENING

- 28 oktober (middag en avond) en 29 oktober 2015 te Wolfheze

FYSIOTHERAPIE: KUNST EN KUNDE

- 30 oktober 2015 te Doorn

NOVEMBER

MASTERCLASS 'KLINISCHE ERGOMETRIE MET RESPIRATOIRE GASANALYSE BIJ PATIËNTEN MET HARTFALEN'

- 6 november 2015 te Driebergen

ENDOPROTHESEN: HET CHIRURGISCHE EN OEFENTHERAPEUTISCHE BELEID

- 12 en 13 november te Oosterbeek

LEERLIJN KINDERNEUROREVALIDATIE MODUUL 2 (NIEUW!)

- 13 november en 11 december 2015, 8 januari, 22 januari en 5 februari 2016 te Beetsterzwaag en Eindhoven

ELLEBOOGKLACHTEN: A STATE OF THE ART

- 13 november en 4 december 2015 te Doorn

HET PRAKTISCH GEBRUIK VAN MEETINSTRUMENTEN BIJ PARKINSON-PATIËNTEN EN IMPLICATIES VOOR BEHANDELING

- 13 en 14 november 2015 te Doorn

KLINISCH-NEUROLOGISCH ONDERZOEK ALS SLEUTEL VOOR BEHANDELING

- 14 november 2015 (middag), 8 januari (middag en avond) en 9 januari 2016 te Arnhem

ONTWIKKELING VAN EEN ZORGNETWERK, SAMEN STERK! (NIEUW!)

- 18 november 2015 te Oosterbeek

NOVEMBER

PRAKTIJK VAARDIGHEIDSTRAINING NEK / THORAX / SCHOUDE / ELLEBOOG

- 18 november, 9 december 2015 en 13 januari 2016 te Arnhem

MOBILIZING AWARENESS®: SENSOMOTORISCHE REËDUCATIE

- 19 november (middag en avond), 20 november en 21 november 2015 te Doorn

ZELFMANAGEMENT BIJ LYMPHOEDEEM – TEACH THE TEACHER (NIEUW!)

- 20 november (middag en avond), 21 november en 12 december 2015 te Doorn

MASTERCLASS 'HET PPP-CONCEPT BIJ INCONTINENTIE'

- 21 november 2015 te Didam

ZITANALYSE EN (ROL)STOEL-AANPASSINGEN

- 23 november (incl. avondprogramma) en 24 november 2015 te Oosterbeek en Arnhem

FYSIEKE TRAINING BIJ SENIOREN (NIEUW!)

- 26 november 2015 te Arnhem

MASTERCLASS 'MOBILIZING AWARENESS® – CLINICAL REASONING'

- 26 november 2015 te Doorn

NEURODYNAMICS AND THE NEUROMATRIX

- 27 en 28 november 2015 te Arnhem

NOVEMBER

HEUP- EN/OF LIESKLACHTEN: A STATE OF THE ART

- 30 november en 14 december 2015 te Doorn

DECEMBER

MASTERCLASS 'CARDIALE ANATOMIE'

- 4 december te Rotterdam

BEWEEGPROGRAMMA'S (DEEL 2): MODUUL 'OSTEOPOROSE'

- 11 december (middag en avond) en 12 december 2015 te Arnhem

MODUUL 'PREVENTIE EN GEZONDHEID': BELAST- BAARHEIDSTRaining VAN DE (LAGE) RUG

- 18 december (middag en avond) en 19 december 2015 te Arnhem

PROBEER HET UITGEBREIDE
ZOEKFILTER VOOR ALLE
NPI-CURSUSSEN OP WWW.NPI.NL

Het NPi komt naar je toe!

Heeft u als afdeling of regio een gezamenlijke opleidingsbehoefte?

Dan is een incompany-
cursus een
goede keuze!

Naast de landelijke scholingsactiviteiten geeft het NPi haar cursussen ook in nauwe samenwerking met regionale instellingen, zoals ziekenhuizen, verpleeghuizen of particuliere praktijken. Dit leidt jaarlijks tot een groot aantal regionale en incompanycursussen.

Het NPi werkt voor regionale scholing nauw samen met tal van samenwerkingspartners.

Bent u de volgende waar we naar toe mogen komen voor een regionaal traject?

Contactpersoon bij het NPi voor de incompanycursussen
Frans Lanting, coördinator deskundigheidsbevordering
Tel.: 06-15861950, e-mail: frans.lanting@npi.nl

WAAR WILT U NAAR TOE?

De Bilderberg hotels bevinden zich op schitterende locaties door heel Nederland. Midden in het hart van bruisende steden en verscholen in de natuur met volop rust en ruimte. Op www.bilderberg.nl vindt u de meest verrassende arrangementen. Van een culinaire ervaring tot een beleving in het theater gecombineerd met een luxe verblijf in een van de hotels. Waar we u ook mogen verwelkomen, u kunt rekenen op een unieke ervaring.

Speciale actie voor houders van een NPi-kortingskaart. Onder vermelding van de code NPI en uw kortingskaartnummer kunt u een speciaal arrangement boeken op www.bilderberg.nl/np.

B I L D E R B E R G

www.bilderberg.nl info@bilderberg.nl T 0317 318 319